

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika (www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1474149_RegNr_3K-3-253-219/2017

<http://www.infolex.lt/tp/1474149>

Santrauka:

Bankrutuojančios įmonės kreditorė prašė panaikinti kreditorių susirinkimo nutarimus dėl įmonės turto pardavimo tvarkos nustatymo ir nustatyti kreditorės siūlomą turto pardavimo tvarką. Pirmosios ir apeliacinės instancijų teismai skundą tenkino. Trečiasis asmuo pateikė kasacinį skundą.

LAT nurodė, kad nustačius, jog kreditorių susirinkimas vengia įgyvendinti savo kompetenciją arba dėl kreditorių grupės intereso nulemiama situacija, kai priimamais sprendimais pažeidžiamas bankroto proceso operatyvumas, vilkinamas būtinųjų procedūrų atlikimas, teismas tam tikrais išskirtiniais atvejais gali įsiterpti į kreditorių kompetencijai priklausančio klausimo sprendimą. Įvertinęs faktines aplinkybes, kreditorių, turinčių balsų daugumą, veiksmus (neveikimą), jų priimamų sprendimų įtaką operatyviam ir veiksmingam bankroto proceso užbaigimui, atsižvelgdamas į protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principus, teismas gali nustatyti turto pardavimo tvarką ir pradinę parduodamo turto kainą. Nagrinėjamu atveju bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimas neįgyvendino teisės nustatyti turto pardavimo kainą ir tvarką, taip trukdė parduoti nekilnojamąjį turtą už realią kainą, dėl to procedūros užsitęsė neprotingai ilgą laiko tarpą, o bankroto administratorė neginčijo kreditorių susirinkimo nutarimų, nesiekė operatyvaus bankroto procedūrų įgyvendinimo, todėl teismas padarė teisingą išvadą apie netinkamą kreditorių susirinkimo jam pavestų funkcijų įgyvendinimą, bankroto procedūrų vilkinimą ir pagrįstai išsprendė kreditorių susirinkimo kompetencijai skirtus klausimus.

LAT paliko galioti apeliacinės instancijos teismo nutartį.

Civilinė byla Nr. 3K-3-253-219/2017

Teisminio proceso Nr. 2-56-3-00113-2012-6

Procesinio sprendimo kategorijos:

3.4.3.10; 3.4.3.11

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. gegužės 12 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Janinos Januškienės (kolegijos pirmininkė), Egidijaus Laužiko ir Vinco Versecko (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **trečiojo asmens V. V.** kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 25 d. nutarties ir Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 7 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjos akcinės bendrovės „Swedbank“ skundą dėl bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Apskaitos etika“ 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkime priimtų nutarimų **dėl bankrutavusios įmonės nekilnojamojo turto pardavimo tvarkos panaikinimo; trečiasis asmuo V. V.**

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.G. esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių bankrutavusios įmonės kreditorių susirinkimo teisę spręsti dėl tokios įmonės turto pardavimo tvarkos nustatymo, aiškinimo ir taikymo.

2. Pareiškėja AB „Swedbank“ skundu prašė Kauno apygardos teismo: a) panaikinti BUAB „Apskaitos etika“ 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkime priimtus nutarimus pirmuoju ir trečiuoju darbotvarkės klausimais, kuriais atmetas pareiškėjos pasiūlymas dėl bankrutavusios įmonės turto pardavimo tvarkos ir pradinės kainos nustatymo, taip pat nutarta advokatų kontoros suteiktai teisinei pagalbai apmokėti papildomai skirti 6010,03 Eur plus PVM; b) nustatyti BUAB „Apskaitos etika“ priklausančio nekilnojamojo turto pardavimo tvarką: UAB „Apskaitos etika“ priklausantį ir AB „Swedbank“ įkeistą žemės sklypą kartu su administraciniu pastatu pardavinėti varžytynėse kaip vieną turtinį kompleksą; nustatyti tokias pradines turto pardavimo varžytynėse kainas: pirmosiose varžytynėse pradinė kaina 1 380 000 Eur plus PVM; antrosiose varžytynėse pradinė kaina 1 311 000 Eur plus PVM; trečiosiose varžytynėse pradinė kaina 1 242 000 Eur plus PVM; ketvirtosiose varžytynėse pradinė kaina 1 173 000 Eur plus PVM; apie turto pardavimą nuolat skelbti interneto svetainėse (www.aruodas.lt ir bankroto administratorės pasirinkimu kituose tinklalapiuose); nustatyti 3 proc. kainos didinimo intervalą varžytynėse; nustatyti 30 Eur mokesčių varžytynių žiūrovams.

3. Pareiškėja nurodė, kad turtą bandoma parduoti nuo 2012 metų ir banko teikiami pasiūlymai dėl turto pardavimo yra nuolat atmetami daugiausiai balsų turinčios kreditorės UAB „Ekonomiški sprendimai“, nenurodant jokių atmetimo motyvų. Parduodamo turto vertinimą atliko 2012 m. vasario 8 d. nekilnojamojo turto agentūra „Latmas“, 2015 m. liepos 10 d. – UAB „Ober-Haus“. Nesutinkantys su banko pasiūlymu kreditoriai neteikia savo alternatyvių pasiūlymų, kuriuos būtų galima svarstyti siekiant pradėti turto pardavimo procedūras.

4. Pareiškėjos teigimu, kreditorių susirinkimas advokatų kontoros suteiktai teisinei pagalbai apmokėti nepagrįstai skyrė papildomai 6010,03 Eur plius PVM. 2012 m. spalio 12 d. kreditorių susirinkime buvo nutarta už perkamas teisines paslaugas mokėti 250 Lt (72,41 Eur) plius PVM už vieną darbo valandą, tačiau bendros teisinės išlaidos iki bankroto procedūros pabaigos negali viršyti 10 000 Lt (2896,20 Eur) plius PVM sumos. Iš bankroto administratorės pateiktos informacijos neaišku, kam buvo panaudota minėta 10 000 Lt (2896,20 Eur) suma ir kodėl jos nepakako. Suteiktų teisinių paslaugų ataskaita yra neišsami ir joje pateikta informacija nepagrindžia, kad patirtos išlaidos yra susijusios su BUAB „Apskaitos etika“ bankroto procedūra.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Kauno apygardos teismas 2016 m. rugpjūčio 25 d. nutartimi pareiškėjos AB „Swedbank“ skundą patenkino – panaikino BUAB „Apskaitos etika“ 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkime pirmuoju ir trečiuoju darbotvarkės klausimais priimtus nutarimus; nustatė tokią BUAB „Apskaitos etika“ priklausančio nekilnojamojo turto pardavimo tvarką ir kainas: žemės sklypą, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) kartu su administraciniu pastatu, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) esančius (duomenys neskelbtini), pardavinėti varžytynėse kaip vieną turtinį kompleksą; nustatyti tokias pradines turto pardavimo varžytynėse kainas: pirmosiose varžytynėse pradinė turto kaina 1 380 000 Eur plius PVM; antrosiose varžytynėse pradinė turto kaina 1 311 000 Eur plius PVM; trečiosiose varžytynėse pradinė turto kaina 1 242 000 Eur plius PVM; ketvirtosiose varžytynėse pradinė turto kaina 1 173 000 Eur plius PVM; apie turto pardavimą nuolat skelbti interneto svetainėse (www.aruodas.lt ir bankroto administratorės pasirinkimu kituose tinklalapiuose); nustatyti 3 proc. kainos didinimo intervalą varžytynėse; nustatyti 30 Eur mokesčių varžytynių žiūrovams.

6. Teismas nustatė, kad Kauno apygardos teismas 2012 m. kovo 26 d. nutartimi UAB „Apskaitos etika“ iškėlė bankroto bylą. BUAB „Apskaitos etika“ turto pardavimo klausimas nėra išspręstas nuo 2012 metų. Parduotino pastato patalpos yra išnuomos ir iš gaunamo nuomos mokesčio yra dalimis tenkinami kreditorių finansiniai reikalavimai, dengiamos administravimo išlaidos bei mokamas atlyginimas administratoriui. Trečiosios eilės kreditorė UAB „Ekonomiški sprendimai“, kurios finansinio reikalavimo suma viršija pusę visų patvirtintų kreditorių finansinių reikalavimų sumos, kreditorė V. V., kuri yra buvusi įmonės vadovė ir laidavo UAB „Apskaitos etika“ kredito grąžinimą AB „Swedbank“, bei atsakovės bankroto administratorė nėra suinteresuotos greitu BUAB „Apskaitos etika“ turto, kurį valdant yra gaunamos stabilios pajamos, pardavimu. Tačiau taip pažeidžiami pareiškėjos – išvardyto nekilnojamojo turto hipotekos kreditorės – interesai.

7. Kreditorių susirinkimas, kurio nutarimus lemia didžiausios kreditorės UAB „Ekonomiški sprendimai“ balsai, vilkina atsakovės turto pardavimą ir taip vengia įgyvendinti savo kompetenciją. Kreditorių susirinkime pareiškėjos pasiūlyta turto pardavimo kaina iš esmės atitinka turto vertintojų UAB „Latmas“ ir UAB „Ober-Haus“ vertinimo ataskaitose nurodytą turto vertę. Bylos nagrinėjimo metu atlikus turto vertinimą, nustatyta mažesnė turto vertė negu pardavimo kaina, kurią siūlė pareiškėja.

8. Teismas konstatavo, kad skundžiamo kreditorių susirinkimo nutarimo, priimto trečiuoju darbotvarkės klausimu, pasiūlymas papildomai skirti lėšų teisinei pagalbai apmokėti yra nepagrįstas. Pagal advokato suteiktų teisinių paslaugų pobūdį bei apimtis advokato ataskaitoje nurodytiems veiksams atlikti priskirtas valandų skaičius yra neadekvatus. Teismas pažymėjo, kad bankroto administratorė yra juridinis asmuo, šias paslaugas teikianti nuo 1998 metų, turinti pakankamai kvalifikuotų darbuotojų, todėl pastato administravimo, negyvenamųjų patalpų nuomos, pareiškimo dėl žalos atlyginimo parengimą galėjo atlikti ji pati.

9. Netenkinęs trečiojo asmens V. V. ir atsakovės BUAB „Apskaitos etika“ atskirųjų skundų Lietuvos apeliacinis teismas 2016 m. gruodžio 7 d. nutartimi paliko nepakeistą Kauno apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 25 d. nutartį.

10. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) normos kreditorių susirinkimui paveda spręsti esminius su bankrutuojančios įmonės veikla susijusius klausimus. Tik kreditorių visuma sprendžia tokius esminius su bankrutuojančios įmonės veikla susijusius klausimus, kaip administratoriaus veiklos kontrolė, bankrutuojančios įmonės ūkinė komercinė veikla, įmonės likvidavimas, parduodamo turto vertinimo tvarkos nustatymas, turto pardavimo kainos tvirtinimas (ĮBĮ 23 straipsnis). Kreditorių, kaip visumos, teisė spręsti bankrutuojančios įmonės reikalus – tai kreditorių autonomijos principo išraiška. Ši teisė įgyvendinama kreditorių balsų dauguma priimant nutarimus kreditorių susirinkime (ĮBĮ 24 straipsnis). Kreditorių susirinkimas yra savotiškas kreditorių savivaldos organas, sprendžiantis su bankroto proceso eiga susijusius klausimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-477/2011).

11. ĮBĮ 23 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad kreditorių susirinkimas, be kita ko, tvirtina įmonės turto pardavimo kainą. Lietuvos apeliacinis teismas, pasisakydamas dėl šios teisės normos, yra pažymėjęs, kad bankrutuojančios įmonės turto pardavimo tvarkos ir pradinės turto pardavimo kainos nustatymas susijęs su ekonominio tikslingumo vertinimu, kuris priklauso kreditorių susirinkimo kompetencijai, o teismas nevykdo bankroto administravimo procedūrų ir savo sprendimais paprastai negali išspręsti klausimų, kurie priskirtini kitų bankroto teisinių santykių dalyvių (kreditorių susirinkimo) kompetencijai. Dėl to teismas negali kreditorių susirinkimui nurodyti konkretaus turto pardavimo būdo arba nustatyti pradinės turto pardavimo kainos, bet gali panaikinti kreditorių susirinkimo nutarimus ir klausimą perduoti nagrinėti kreditorių susirinkimui iš naujo (Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1397/2014).

12. Teismas turi teisę išspręsti klausimus, kurie kreditorių susirinkime nėra tinkamai sprendžiami ir dėl to pažeidžiami bankroto proceso tikslai ir paskirtis. ĮBĮ nereglamentuojama situacija, kai kreditorių susirinkimas neįgyvendina įstatyme jam patikėtos kompetencijos, susijusios su turto pardavimo tvarkos ir kainos nustatymu. Nepaisant to, teismų praktikoje aiškinama, kad kreditorių susirinkimo kompetencijos neįgyvendinimas gali pažeisti pačių kreditorių interesus ir trukdyti bankroto bylos eigai. Nustačius, kad kreditorių susirinkimas vengia įgyvendinti savo kompetenciją, taip pat siekiant bankroto proceso operatyvumo, užkertant kelią nepagrįstam būtinųjų procedūrų vilkinimui, likviduojamos įmonės turto pardavimo tvarkos bei pradinės parduodamo turto kainos nustatymo klausimus gali spręsti ir bankroto bylą nagrinėjantis teismas, o su pasiūlymu dėl konkrečios pardavimo tvarkos ir kainos nustatymo turi teisę kreiptis bet kuris kreditorius, kuris yra suinteresuotas turto realizavimu (Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-387/2012; 2014 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1397/2014).

13. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, byloje esančių duomenų visuma leidžia spręsti apie kreditorių, turinčių balsų daugumą, vengimą tinkamai įgyvendinti kreditorių susirinkimui pavestas

funkcijas ir taip greičiau pasiekti bankroto procesui keliamus tikslus – tarp jų ir kuo operatyviau bei didesne apimtimi patenkinti įmonės kreditorių finansinius reikalavimus.

14. Atsakovės BUAB „Apskaitos etika“ turto pardavimo klausimas nėra išspręstas nuo 2012 metų. 2013 m. vasario 8 d. bendrovės nekilnojamojo turto vertinimą atliko nekilnojamojo turto agentūra „Latmas“, ji nustatė 1 185 125,12 Eur šio turto vertę. 2014 m. rugsėjo 29 d., 2015 m. rugsėjo 9 d., 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkimuose nepritarė AB „Swedbank“ pasiūlymui dėl atsakovės turto pardavimo kainų ir pardavimo tvarkos nustatymo pagal UAB „Latmas“ parengtą turto vertinimo ataskaitą. Pagal 2015 m. liepos 7 d. UAB „Ober-Haus“ atliktą vertinimą atsakovės nekilnojamojo turto vertė yra 1 380 000 Eur. Bylos nagrinėjimo metu UAB „Capital vertinimas“ 2016 m. liepos 12 d. turto vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad 2016 m. liepos 12 d. atsakovės turto (pastato ir žemės sklypo) vertė yra 739 000 Eur, nustatyta taikant lyginamąjį metodą, ir 639 000 Eur vertė, nustatyta taikant pajamų metodą.

15. Atsakovės turtas yra išnuomotas. Iš turto nuomos veiklos gautos lėšos proporcingai skirstomos visiems kreditoriams, tai ekonomiškai naudinga dominuojančiai trečiosios eilės kreditoriui UAB „Ekonomiški sprendimai“, kurios finansinio reikalavimo suma viršija daugiau nei pusę visų patvirtintų kreditorių finansinių reikalavimų sumos. Tai naudinga ir V. V., kuri laidavo už UAB „Apskaitos etika“ prievolę kreditoriui AB „Swedbank“. Kreditorių dauguma, kurią lemia iš esmės vienos kreditorės turimi balsai, nuolat blokuodama pareiškėjos pasiūlymus, neteikia racionalių alternatyvių siūlymų dėl atsakovės turto realizavimo. Turto realizavimas gali būti nenaudingas kreditorių daliai.

16. Neprotingai ilgai užsitęsusi įmonės likvidavimo procedūra, neracionalus ir neadekvatus turto pardavimo kainos nustatymo procesas, nepagrįstai užtęstai sprendžiamas klausimas dėl turto pardavimo būdo (parduoti pastatą kaip vieną objektą ar atskiromis patalpomis) priveda prie išvados apie kreditorių susirinkimo vengimą deramai įgyvendinti jo kompetencijai priskirtus klausimus. Todėl teismas turi teisę įsikišti į kreditorių susirinkimo kompetenciją bei nustatyti BUAB „Apskaitos etika“ nekilnojamojo turto pardavimo kainas ir tvarką pagal pareiškėjos kreditorių susirinkimui pateiktą pasiūlymą. Nepardavus turto už nustatytą kainą, nebus sutrukdyta kreditoriams ateityje bendra tvarka spręsti klausimo dėl turto pardavimo kainos ir būdo.

17. BUAB „Apskaitos etika“ 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkime trečiuoju darbotvarkės klausimu iš esmės buvo sprendžiama dėl papildomų administravimo išlaidų patvirtinimo. Kasacinio teismo išaiškinta, kad administratoriui, teikiančiam tvirtinti administravimo išlaidų sąmatą teismui iki pirmojo kreditorių susirinkimo, vėliau – kreditorių susirinkimui, tenka pareiga motyvuotai pagrįsti, kodėl atitinkamos administravimo išlaidos yra būtinos ir kodėl būtent toks išlaidų dydis reikalingas, norint užtikrinti tinkamą bankrutuojančios įmonės administravimą. Kasacinis teismas taip pat yra pažymėjęs, kad ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 7 punkto formuluotė „administratorius turi teisę lėšas naudoti administravimo išlaidoms apmokėti“ nereiškia, jog administratorius yra laisvas disponuoti sumomis, skirtomis atskirų rūšių administravimo išlaidoms padengti, ir nevaržomas pareigos atsiskaityti. Administratorius, veikdamas bankrutuojančios įmonės ir kreditorių interesais, turi efektyviai naudoti išlaidas pagal jų paskirtį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-354/2009).

18. Administratorė privalo pagrįsti administravimo išlaidų panaudojimą, o ta aplinkybė, kad išlaidos (jų rūšis ir suma) buvo nustatytos kreditorių susirinkimo patvirtintoje sąmatoje, neteikia pagrindo daryti išvadą, kad administratorė administruoti skirtomis lėšomis gali naudotis nekontroliuojama. Teikdama 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkimui tvirtinti teisinių paslaugų išlaidų dydį

administratorė nepagrindė konkrečių teisinių paslaugų būtinumo, vykdant įprastas ir kasdienes bankroto administravimo procedūras, jas buvo pajėgi atlikti ji pati.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

19. Kasaciniu skundu trečiasis asmuo V. V. prašo panaikinti Kauno apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 25 d. ir Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 7 d. nutartis bei pareiškėjos AB „Swedbank“ skundą dėl 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkimo nutarimo pirmuoju darbotvarkės klausimu atmesti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

1. Teismui nebuvo pagrindo atlikti ĮBĮ priskirtas kreditorių susirinkimui funkcijas, nes nebuvo nustatytas akivaizdus bankroto procedūrų vilkinimas. ĮBĮ 23 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad kreditorių susirinkimas, be kita ko, tvirtina įmonės turto pardavimo kainą. Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje pasisakoma dėl šios teisės normos nurodant, kad bankrutuojančios įmonės turto pardavimo tvarkos ir pradinės turto pardavimo kainos nustatymas susijęs su ekonominio tikslingumo vertinimu, kuris priklauso kreditorių susirinkimo kompetencijai, o teismas nevykdo bankroto administravimo procedūrų ir savo sprendimais paprastai negali išspręsti klausimų, kurie priskirtini kitų bankroto teisinių santykių dalyvių (kreditorių susirinkimo) kompetencijai. Dėl to teismas negali kreditorių susirinkimui nurodyti konkretaus turto pardavimo būdo arba nustatyti pradinės turto pardavimo kainos, bet gali panaikinti kreditorių susirinkimo nutarimus ir klausimą perduoti nagrinėti kreditorių susirinkimui iš naujo (Lietuvos apeliacinio teismo 2014 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1397/2014).

2. Bankroto procese siekiama patenkinti ne pavienių kreditorių, žinančių apie sunkią skolininko finansinę padėtį, o visų kreditorių finansinius reikalavimus ir interesus. Kreditorių, kaip visumos, teisė spręsti bankrutuojančios įmonės reikalus – tai kreditorių autonomijos principo išraiška. Ši teisė įgyvendinama kreditorių balsų dauguma priimant nutarimus kreditorių susirinkime (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. rugpjūčio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-477/2011). Taigi, bankroto procese teismo teisė spręsti kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtus klausimus yra riboto pobūdžio – teismo įsikišimas į procesą ir teismo teisė vietoj kreditorių spręsti turto pardavimo ir kitus klausimus yra pateisinami tik ypatingais atvejais, kai nustatomas aiškus kreditorių vengimas vykdyti jiems tenkančias funkcijas arba piktnaudžiavimas teisėmis.

3. Turto realizavimo kainos ir tvarkos klausimo sprendimas užsitęsė būtent dėl to, kad kreditorių susirinkimas turėjo objektyvią informaciją apie galimybę brangiau realizuoti turtą, jį parduodant kaip atskirus turto vienetus, o ne kaip komplektą; taip pat, daugumos kreditorių nuomone, parduodamo turto vertinimas, kurio pagrindu buvo tvirtinama pardavimo kaina, parengtas neatsižvelgiant į objektyviai reikšmingus rodiklius ir pakitusią situaciją (t. y. naujus traukos objektus, rinkos sąlygas ir t. t.), todėl buvo poreikis atlikti pakartotinius turto vertinimus. Dėl šių priežasčių negalima sutikti su pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nutarčių išvadomis, nes kreditorių susirinkimas nevenge operatyviai ir kuo didesne apimtimi patenkinti įmonės kreditorių finansinius reikalavimus.

4. Teismai, atsižvelgdami į skirtingų kreditorių galimai turimus skirtingus interesus turto pardavimo atžvilgiu, sprendė, kad būtent pareiškėjos AB „Swedbank“, kaip hipotekos kreditorės, interesas šioje situacijoje turėtų būti ginamas kaip labiau sutampantis su bankroto tikslais. Tačiau kitų kreditorių, nesutikusių su AB „Swedbank“ siūlymais dėl turto pardavimo, siekis turto pardavimo procese taip pat yra siejamas su bankroto tikslais, t. y. maksimaliu kreditorių daugumos turtinių reikalavimų patenkinimu turto realizavimą geriausiai kreditorių daugumos interesus atitinkančiu būdu.

5. Esant priešingiems kreditorių interesams, kurie visi nėra priešingi bankroto proceso paskirčiai ir tikslams, teismas neturėjo pagrindo nustatyti poreikį įsiterpti į kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtą procesą. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, nepagrįstai tenkindami pareiškėjos (kreditorės) skundą, panaikino kreditorių susirinkimo nutarimus ir negrąžino klausimų pakartotinai nagrinėti, o perėmė kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtų klausimų sprendimą ir nustatė turto pardavimo kainą bei tvarką pagal kreditorės reikalavimą. Teismai suteikė pirmenybę kreditorės AB „Swedbank“ interesams, neatsižvelgdami į tai, kad taip įgyvendinami ne kreditorių daugumos, bet tik vieno kreditoriaus interesai.

6. Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje nurodoma, kad, bankroto procese vykdant įmonės priverstinio likvidavimo procedūras, siekiama kuo didesnio visų kreditorių reikalavimų, bet ne tik tų, kurių reikalavimai užtikrinti hipoteka, patenkinimo, taip pat visų kreditorių interesų pusiausvyros užtikrinimo (Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1896/2011). Jeigu pardavus konkretų turtą dalimis bankrutuojanti įmonė gautų daugiau lėšų negu jo pardavimo kaip vientiso objekto atveju, kreditoriai turėtų pasirinkti turto perleidimo dalimis būdą. Koks iš šių būdų naudingesnis bankrutuojančiai įmonei bei jos kreditoriams, nustatoma įvertinus duomenis, susijusius su turto perleidimo rinkos verte. Kilus kreditorių ginčui dėl šiuo klausimu priimto kreditorių susirinkimo nutarimo, ginčą sprendžia teismas vertindamas byloje esančius įrodymus (Lietuvos apeliacinio teismo 2011 m. birželio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1587/2011; 2011 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1896/2011).

7. Trečiasis asmuo savo atskirajame skunde apeliacinės instancijos teismui pateikė skaičiavimus, pagrįstus turto vertinimo ataskaitomis, pagal kurias atsakovės turto vertė parduodant atskirais turto vienetais galėjo būti gerokai didesnė. Tačiau skundžiamomis nutartimis teismai šias aplinkybes atmetė kaip nereikšmingas, remdamiesi tuo, kad kreditorių interesai yra skirtingi ir prioritetinis yra hipotekos kreditorės interesas dėl įkeitimo fakto ir siekio, kad bankroto procesas būtų operatyvus.

8. Kai egzistuoja kreditorių interesų daugetas bankroto procese, teismas iš esmės turėtų ne išrinkti vieną kreditorių, kurio interesus yra poreikis vertinti kaip svarbesnius už kitų kreditorių, tačiau nustatyti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.5 straipsnį atitinkančią bankrutuojančios bendrovės kreditorių interesų pusiausvyrą, vedančią link greitesnio kreditorių tarpusavio sutarimo reikšmingais klausimais. Dėl šios priežasties teismas net nustatęs poreikį pripažinti 2016 m. vasario 26 d. kreditorių susirinkimo nutarimus negaliojančiais, neturėjo kartu imtis kreditorių susirinkimo prerogatyvos spręsti dėl vieno kreditoriaus pasiūlytos turto pardavimo kainos ir tvarkos.

9. Teismų kišimasis į kreditorių kompetencijai priskirtinų klausimų sprendimą pateisinama tik išimtiniais atvejais, kai yra nustatomas aiškus kreditorių neveikimas ar piktnaudžiavimas savo teisėmis. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai konstatavo, kad delsimas nepriimti sprendimų parduoti bankrutuojančios įmonės turtą pateisina įsikišimo poreikį, nepaisant to, kad byloje akivaizdus siekis nepagrįstai vilkinti bankroto procesą ar piktnaudžiauti savo teisėmis nėra nustatyta.

20. Pareiškėja AB „Swedbank“ atsiliėpimu į kasacinį skundą prašo kasacinio skundo netenkinti ir palikti nepakeistą Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 7 d. nutartį. Atsiliėpime nurodomi šie argumentai:

1. Bankrutuojančios bendrovės nekilnojamąjį turtą bandoma parduoti nuo 2012 m., o AB „Swedbank“ teikiami pasiūlymai dėl turto pardavimo nuolat atmetami daugiausia balsų turinčios kreditorės UAB „Ekonomiški sprendimai“, nenurodant atmetimo motyvų. Kreditorių susirinkimo autonomijos principas nėra absoliutus ir tais atvejais, kai vienas ar keli kreditoriai ima piktnaudžiauti

teisėmis, teismas privalo įsikišti ir nutraukti besitęsiantį pažeidimą. To reikalauja ne tik protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principai civiliniame procese bei teisėje, bet ir viešasis interesas bankroto byloje, taip pat specifiniai bankroto proceso tikslai – operatyvumas, efektyvumas, skolininko ir kreditoriaus interesų suderinimas ir balansas. Teisminė kreditorių susirinkimo nutarimų teisėtumo kontrolė skirta užtikrinti, kad nebūtų pažeistos kreditorių susirinkimo nutarimų priėmimo procedūros, kitos imperatyviosios teisės normos ir kad nė vieno asmens interesas nebūtų suabsoliutinamas kito asmens intereso sąskaita.

2. Nustačius, kad kreditorių susirinkimas vengia įgyvendinti savo kompetenciją, taip pat siekiant bankroto proceso operatyvumo, užkertant kelią nepagrįstam būtinųjų procedūrų vilkinimui, likviduojamos įmonės turto pardavimo tvarkos bei pradinės parduodamo turto kainos nustatymo klausimus gali spręsti ir bankroto bylą nagrinėjantis teismas, o su pasiūlymu dėl konkrečios pardavimo tvarkos ir kainos nustatymo turi teisę kreiptis bet kuris kreditorius, kuris yra suinteresuotas turto realizavimu (Lietuvos apeliacinio teismo 2012 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-387/2012; 2014 m. rugsėjo 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1397/2014).

3. Dominuojanti kreditorė iškėlė idėją, kad reikėtų pardavinėti ne visą bendrovės turtą (t. y. pastatą su žemės sklypu) kaip kompleksą, o išskaidytą dalimis. Tačiau bendrovės turto įvertinimo dalimis nebuvo įmanoma kvalifikuotai ir objektyviai atlikti, nes pastatas nėra suskaidytas ir turto vertintojai negalėjo įvertinti atskirų jo dalių, nes nežinojo, kokio dydžio dalis reikia vertinti, kaip jos bus atidalytos, kaip bus paskirstytos ir priskirtos bendro naudojimo patalpos ir t. t. Objektyviai ir ekonomine logika nėra pagrindžiamas ketinimas skaidyti vientisą pastatą dalimis, nes tokiu atveju atsiranda didelių nepatogumų rūpinantis bendraja infrastruktūra, komunikacijomis, tai daryti tampa daug brangiau dėl masto ekonomijos praradimų.

4. Bankas siekė kaip įmanoma greičiau pradėti pardavinėti bendrovės turtą net ir už kainą, kuri yra didesnė nei rinkos. Vertinant turtą visus tris kartus buvo tikrinta bendrovės nekilnojamojo turto rinkos kaina ir bankas siūlė bei teismai palaikė banko poziciją turtą pradėti pardavinėti už didžiausią iš šių kainų.

5. Trečiojo asmens kasacinio skundo pozicija šioje byloje patvirtina siekį kaip įmanoma ilgiau išvengti turto realizavimo (pardavimo), turint tikslą ilgą laiką gauti pajamų iš jo nuomos. Tačiau tokia alternatyvi galimybė prieštarauja bankroto proceso operatyvumo ir ekonomiškumo principams bei pažeidžia hipotekos kreditorės interesus. Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad trečiasis asmuo iš esmės patvirtina žemesnės instancijos teismų konstatuotą vengimą vykdyti kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtas funkcijas, susijusias su bendrovės turto realizavimu.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo teisės išspręsti bankrutuojančios įmonės kreditorių susirinkimo kompetencijai priskirtą klausimą

21.ĮBĮ 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad bankroto procesu siekiama įmonės nemokumo būsenos pabaigos iš įmonės turto tenkinant kreditorių reikalavimus ir užtikrinant kreditorių ir įmonės interesų pusiausvyrą. Taigi bankroto instituto paskirtis ir pagrindinis tikslas yra apsaugoti nemokaus skolininko kreditorių turtinius interesus, sudaryti jiems galimybę gauti, kiek tai įmanoma, palankesnę

finansinių reikalavimų iš skolininko turto patenkinimą. Kartu bankroto institutas skirtas ir nemokaus skolininko interesams užtikrinti, siekiant užfiksuoti jo skolas, kad jos nedidėtų, sudaryti jam galimybes pertvarkyti savo veiklą ir, esant galimybei, atkurti jo finansinį stabilumą.

22. Bankrotas yra specifinis procesas savo paskirtimi ir esme. Kasacinis teismas yra ne kartą pažymėjęs, kad bankroto bylos priskirtinos prie bylų, kuriose yra viešojo intereso. Viešojo intereso egzistavimą, be kita ko (lot. *inter alia*), lemia tai, kad bankroto bylos iškėlimas skolininkui sukelia padarinius dėl visų, visiems (lot. *erga omnes*); įsiteisėjusia teismo nutartimi nustatytas įmonės nemokumo faktas sukelia teisinius padarinius ir įgyja prejudicinę galią net ir byloje nedalyvavusiems asmenims. Kadangi užbaigus bankroto bylą skolininkė yra paprastai likviduojama, bankroto bylos iškėlimas neišvengiamai daro įtaką visų įmonės kreditorių, taip pat visuomenės bei valstybės interesams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-188/2011). Viešojo intereso egzistavimas lemia aktyvesnę negu įprastai teismo vaidmenį kontroliuojant nemokios įmonės bankroto proceso teisėtumą.

23. Pažymėtina, kad bankroto procesas yra kolektyvinis procesas, kuris, nors ir prasideda kaip procesas dėl skolininko nemokumo fakto nustatymo, vėliau tampa kolektyviniu kreditorių reikalavimų tenkinimu iš skolininko turto mechanizmu.

24. Nemokios įmonės pernelyg ilgas egzistavimas didina jos kreditorių patiriamus nuostolius, gali sukelti šių bankrotą ir iškreipti rinką, sumažinti jos stabilumą. Dėl to ĮBĮ normos nustato ne tik pareigą nemokios įmonės vadovui kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo (ĮBĮ 8 straipsnis), bet ir, ją iškėlus, kreditoriams plačias teises, sprendžiant bankroto procedūras, o bankroto administratoriui – pareigą vykdyti bankroto procedūras, kurias administratorius, atsižvelgiant į bankroto proceso tikslą, turėtų per protingą laiką užbaigti.

25. Bankroto procese turi būti siekiama kiek įmanoma operatyviau užbaigti bankroto procedūras nutraukiant bankroto bylą ĮBĮ 27 straipsnio pagrindais arba likviduojant bankrutavusią įmonę. Tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kylant bankrutuojančiai įmonei priklausančio turto rinkos kainoms ir pan., įmonės dalyviai ar savininkai gali būti suinteresuoti vilkinti bankroto procedūras. Kasacinio teismo praktikoje tokia bankroto proceso eiga pripažįstama neleistina, nes pažeidžia kreditorių teisėtus interesus iš skolininko kuo greičiau gauti jiems priklausančias lėšas, t. y. neatitinka bankroto bylos dalyvių interesų pusiausvyros principo. Dėl to bankroto bylą nagrinėjantis teismas turi užtikrinti byloje dalyvaujančių asmenų interesų pusiausvyros išsaugojimą. Bankroto bylos dalyviams piktnaudžiaujant savo teisėmis ir vilkinant procesą, ją nagrinėjantis teismas privalo imtis įstatyme nustatytų priemonių užkirsti tokiam piktnaudžiavimui kelią (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-362/2007; 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-196-313/2017, 26 punktas).

26. Kreditorių, kaip visumos, teisė spręsti bankrutuojančios įmonės reikalus – tai kreditorių autonomijos principo išraiška. Ši teisė yra įgyvendinama kreditorių balsų dauguma priimant nutarimus kreditorių susirinkime (ĮBĮ 24 straipsnis). Kreditorių susirinkimas yra savotiškas kreditorių savivaldos organas, sprendžiantis su bankroto proceso eiga susijusius klausimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-477/2011). Atskirų kreditorių teisės ginamos tik netiesiogiai, ginant kreditorių visumos teises (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-382-313/2015; 2011 m. gruodžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-477/2011). Tačiau kreditorių autonomijos principas nereiškia, kad kreditorių susirinkimo nutarimai turi neribotą ir nenuginčijamą galią. Susirinkimo priimti nutarimai privalo atitikti ĮBĮ, kitų su bankroto teisiniais santykiais susijusių teisės aktų reikalavimus ir nepažeisti kreditorių lygiateisiškumo principo ir teisėtų interesų.

27. Kreditorių susirinkimo teises nustato ĮBĮ 23 straipsnis. Šioje normoje išvardytos teisės rodo, kad kreditorių susirinkimas yra kompetentingas spręsti visus esminius su bankrutuojančios įmonės veikla susijusius klausimus, tarp jų – tvirtinti bankrutuojančios (bankrutavusios) įmonės turto pardavimo kainą (ĮBĮ 23 straipsnio 5 punktas) ir nustatyti turto pardavimo tvarką.

28. Kreditorių susirinkimo nutarimai yra privalomi visiems kreditoriams (ĮBĮ 24 straipsnio 4 punktas), tačiau kiekvienas kreditorius turi teisę per 14 dienų nuo dienos, kurią kreditorius sužinojo arba turėjo sužinoti apie nutarimo priėmimą, kreiptis į teismą dėl nutarimo nugalinimo (ĮBĮ 21 straipsnio 3 punktas, 24 straipsnio 5 punktas).

29. Pažymėtina, kad administratorius bankroto procese turi ypatingą teisinę padėtį ir nuo jo veiksmų sąžiningumo ir aktyvumo priklauso kreditorių ir skolininko interesų apgynimas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra konstatavęs, kad bankroto administratorius, būdamas atsakingas už bankroto procedūrų teisėtumą ir gindamas visų kreditorių ar jų dalies arba bankrutuojančios (bankrutavusios) įmonės interesus, privalo kreditorių susirinkimo (komiteto) nutarimus vertinti teisės normų aspektu ir kreiptis į bankrotą nagrinėjančią teismą dėl įstatymo reikalavimų neatitinkančių nutarimų panaikinimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-508/2010). Taigi administratorius, gindamas visų kreditorių, taip pat bankrutuojančios įmonės teises ir interesus (ĮBĮ 11 straipsnio 14 punktas), turi teisę ir pareigą ginčyti kreditorių susirinkimo nutarimus.

30. Siekiant užtikrinti tinkamą bankroto paskirties ir tikslo įgyvendinimą ĮBĮ normos nustato teismui iniciatyvos teisę ir būdus kontroliuoti bankroto procedūrų teisėtumą, kad bankroto procesas vyktų laikantis ĮBĮ normų reikalavimų, operatyviai ir efektyviai (nutarties 22 punktas). Vienas iš bankroto procedūrų kontrolės būdų yra kreditorių susirinkimo nutarimų teisėtumo patikrinimas.

31. Teismas, nagrinėdamas administratoriaus ar kreditorių pareiškimus dėl susirinkimo nutarimų teisėtumo, patikrina, ar buvo laikomasi ĮBĮ nustatytų reikalavimų dėl susirinkimo sušaukimo tvarkos, darbotvarkės sudarymo, nutarimų priėmimo tvarkos, taip pat ar priimti nutarimai neprieštarauja ĮBĮ ir kitų teisės aktų imperatyviosioms teisės normoms. Nustatęs, kad nutarimas neatitinka įstatymų privalomų reikalavimų ir (ar) pažeidžia bankrutuojančio įmonės, jos kreditoriaus ar kreditorių grupės teisėtus interesus, nutarimą panaikina.

32. Nutarties 27 punkte nurodyta, kad kreditorių susirinkimo kompetencijai priklauso bankrutuojančios įmonės turto pardavimo tvarkos ir pradinės turto pardavimo kainos nustatymas. Šis klausimas susijęs su ekonominio tikslingumo vertinimu. Kai kreditorių susirinkimas sprendžia ekonominio pobūdžio klausimus, teisminė tokių sprendimų kontrolė yra ribota. Teismas iš esmės negali kreditorių susirinkimui nurodyti konkretaus turto pardavimo būdo arba nustatyti pradinės turto pardavimo kainos. Tačiau nustatęs, kad kreditorių priimtas nutarimas pažeidžia imperatyviasias teisės normas arba prieštarauja teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams (Civilinio kodekso 1.5 straipsnis), teismas gali panaikinti kreditorių susirinkimo nutarimą ir perduoti klausimą kreditorių susirinkimui svarstyti iš naujo, nuroydamas padarytus pažeidimus. Teismas taip pat gali įvertinti, ar kreditorių susirinkime priimant nutarimus, susijusius su turto realizavimu, balsų daugumą turintys kreditoriai nesiekia nesąžiningai pasinaudoti savo balsų daugumos suteikiamomis teisėmis ir pažeisti kreditorių mažumos interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-196-313/2017, 25 punktas).

33. ĮBĮ nereglamentuojama situacija, kai kreditorių susirinkimas neįgyvendina įstatyme jam patikėtos kompetencijos, susijusios su turto pardavimo tvarkos ir kainos nustatymu. Tačiau galimi atvejai, kai kreditoriai, turėdami skirtingus interesus ir lūkesčius dėl įmonės turto realizavimo galimybių, priima

sprendimus, kurie neužtikrina operatyvios bankroto proceso eigos ir dėl kurių neapibrėžtą laiką nerealizuojamas bankrutuojančios įmonės turtas. Kreditorių susirinkimo kompetencijos neįgyvendinimas (nutarimų parduoti turtą pagal nustatytą tvarką už tam tikrą kainą nepriėmimas) gali pažeisti pačių kreditorių interesus ir trukdyti bankroto bylos eigai.

34.Lietuvos Aukščiausiojo Teismo išaiškinta, kad nustačius, jog kreditorių susirinkimas vengia įgyvendinti savo kompetenciją arba dėl kreditorių grupės intereso nulemiama situacija, kai priimamais sprendimais pažeidžiamas bankroto proceso operatyvumas, vilkinamas būtinųjų procedūrų atlikimas, teismas, siekdamas bankroto procedūrų efektyvumo, bankroto proceso operatyvumo, tam tikrais išskirtiniais atvejais gali įsiterpti į kreditorių kompetencijai priklausančio klausimo sprendimą. Teismas, įvertinęs faktines aplinkybes, kreditorių, turinčių balsų daugumą, veiksmus (neveikimą), jų priimamų sprendimų įtaką operatyviam ir veiksmingam bankroto proceso užbaigimui, atsižvelgdamas į protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principus, gali nustatyti turto pardavimo tvarką ir pradinę parduodamo turto kainą. Tam turi būti konstatuotas bankroto proceso vilkinimas ir kreditorių susirinkimo kompetencijos neįgyvendinimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-196-313/2017, 28 punktą).

35.ĮBĮ normos nereglamentuoja tolesnių teismo teisių ir veiksmų pripažinus nutarimą neteisėtu ir jį panaikinus. Teismas, atsižvelgdamas į kreditorių autonomijos principą, panaikinęs kreditorių susirinkimo nutarimą, įprastai šiuo nutarimu spręstą klausimą grąžina nagrinėti iš naujo kreditorių susirinkimui, tačiau atskirais atvejais gali susidaryti išskirtinė faktinė padėtis, kai klausimo spręsti iš naujo kreditorių susirinkimui grąžinimas aiškiai užvilkins jau ilgai trunkantį bankroto procesą ir prieštaras bankroto proceso tikslams, tuomet, atsižvelgiant į nutarties 34 punkte nurodytus išaiškinimus, teismas gali įsiterpti į kreditorių kompetencijai priklausančio klausimo sprendimą.

36.Pažymėtina ir tai, kad 35 punkte nurodyta išskirtinė faktinė padėtis gali susidaryti taip pat dėl to, kad kreditorių dauguma, siekdama sau palankaus (naudingo) sprendimo, gali priimti nutarimą, pažeidžiantį teisėtus bankrutuojančios įmonės ar kreditoriaus, jų grupės teisėtus interesus, arba, siekdama sau palankios bankroto proceso eigos, pažeisdama kreditorių lygiateisiškumo principą, kitų bylos dalyvių interesus, vilkinti ĮBĮ nustatytų veiksmų atlikimą ar netgi ignoruoti teismo nurodymus ir pakartotinai priimti neteisėtus nutarimus.

37.Teisėjų kolegija nurodo, kad teismas, nustatęs nutarties 33–36 punktuose aptartas išskirtines faktines aplinkybes, turi teisinį pagrindą, panaikinęs kreditorių susirinkimo nutarimą, juo spręstą klausimą išspręsti pats, negrąžindamas jo nagrinėti kreditorių susirinkimui. Toks teismo procesinis sprendimas, atsižvelgiant į aptartą galimą išskirtinę faktinę padėtį, nelaikytinas kreditorių autonomijos principo pažeidimu, nes užtikrina tinkamą ĮBĮ normų įgyvendinimą.

38.Nagrinėjamoje byloje teismai nustatė, kad teismo 2012 m. kovo 26 d. nutartimi UAB „Apskaitos etika“ iškelta bankroto byla. Bankrutuojančios įmonės administracinis pastatas su žemės sklypu yra įkeistas kreditoriui AB „Swedbank“. Administracinis pastatas bankroto proceso metu yra nuomojamas, gauti nuompinigiai paskirstomi visiems kreditoriams proporcingai pagal kreditorių finansinių reikalavimų dydį. Hipotekos kreditorė AB „Swedbank“ nuolat siūlė kreditorių susirinkimui nustatyti įkeisto turto pardavimo kainą ir tvarką, tačiau kreditorių susirinkimas balsų dauguma 2014 m. rugsėjo 29 d., 2015 m. rugsėjo 9 d. nutarimais ir ginčijamu 2016 m. vasario 26 d. nutarimu nepritarė AB „Swedbank“ pasiūlymui dėl atsakovės turto pardavimo kainų ir pardavimo tvarkos nustatymo. Bankroto proceso metu buvo atlikti keli įkeisto turto įvertinimai, tačiau susirinkimas nemotyvuotais arba nepakankamai motyvuotais argumentais turto kainai ir pardavimo tvarkai nepritarė.

39. Teismų nustatytas faktines aplinkybes patvirtina byloje surinkti įrodymai, todėl teisėjų kolegija neturi teisinio pagrindo teigti, kad teismai nustatydami bylai reikšmingas aplinkybes pažeidė įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 176, 185 straipsniai).

40. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į byloje nustatytas faktines aplinkybes, sutinka su teismų išvada, kad kreditorių susirinkimas vilkina įkeisto turto pardavimą, nes šio turto nuoma (nuompinigių gavimas) yra naudinga didesnę reikalavimų (kartu ir balsų kreditorių susirinkime) dalį turintiems kreditoriams, o nenaudinga to turto hipotekos kreditoriui AB „Swedbank“, kuriai kreditorių reikalavimų tenkinimo eiliškumo pirmumo tvarka, pardavus turtą, būtų tenkinamas jos reikalavimas. Įkeisto turto pardavimo proceso nepradėjimas kelerius metus nuo bankroto bylos iškėlimo aiškiai pažeidžia hipotekos kreditorės teisėtus interesus, taip pat ir bankroto proceso tikslą – bankroto procesą užbaigti operatyviai ir veiksmingai. Teisėjų kolegija pabrėžia, kad iš bylos duomenų matyti, jog bankroto administratorė į akivaizdų bankroto proceso vilkinimą nereagavo.

41. Kreditorių susirinkimas neįgyvendino teisės nustatyti turto pardavimo kainą ir tvarką, taip trukdė parduoti nekilnojamąjį turtą už realią kainą, siekiant operatyviai užbaigti įmonės likvidavimo procedūras, dėl to šios procedūros užsitęsė neprotingai ilgą laiko tarpą, o bankroto administratorė neginčijo kreditorių susirinkimo nutarimų, nesiekė operatyviaus bankroto procedūrų įgyvendinimo. Atsižvelgdamas į tai, taip pat į kreditorių grupių interesų konfliktą, kai kreditorių dauguma nėra suinteresuota turtą parduoti, o tik jį nuomoti, ignoruodama bankroto proceso tikslą, teismas padarė išvadą apie netinkamą kreditorių susirinkimo jam pavestų funkcijų įgyvendinimą, bankroto procedūrų vilkinimą ir todėl pagrįstai išsprendė kreditorių susirinkimo kompetencijai skirtus klausimus.

42. Bankrutavusios įmonės nekilnojamasis turtas parduodamas iš varžytynių Vyriausybės nustatyta tvarka (IBĮ 33 straipsnio 1 dalies 2 punktą). Vyriausybės 2013 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 321 patvirtintame Bankrutuojančios ar bankrutavusios įmonės, fizinio asmens, kuriam iškelta bankroto byla, turto pardavimo iš varžytynių tvarkos apraše išsamiai nustatyta bankrutuojančių ar bankrutavusių juridinių asmenų turto pardavimo iš varžytynių tvarka. Minėtame apraše nereglamentuojami parduodamo turto pradinės kainos nustatymo kriterijai. Įgyvendindamas įstatyme nustatytą kreditorių susirinkimo kompetenciją parduodamo turto kainą paprastai nustato kreditorių susirinkimas, įvertinęs ją ekonominio naudingumo aspektu, taip pat atsižvelgdamas į kitus veiksnius – realią galimybę parduoti turtą, potencialią turto realizavimo trukmę ir pan. (IBĮ 23 straipsnio 1 dalies 5 punktą).

43. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo yra pažymėta, kad tokiu atveju, kai teismas konstatuoja, kad kreditorių susirinkimas neįgyvendino savo kompetencijos, taip vilkindamas bankroto procesą, tai jis pats, spręsdamas kreditorių susirinkimo kompetencijai skirtą pradinės turto pardavimo kainos nustatymo klausimą, turi vertinti kiekvienam konkrečiam atvejui svarbias aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-196-313/2017, 33 punktą).

44. Byloje nustatyta, kad atsakovės BUAB „Apskaitos etika“ nekilnojamojo turto vertinimą atlikusi nekilnojamojo turto agentūra „Latmas“ 2013 m. vasario 8 d. nustatė 1 185 125,12 Eur turto vertę. Pagal 2015 m. liepos 7 d. UAB „Ober-Haus“ atliktą vertinimą atsakovės nekilnojamojo turto vertė yra 1 380 000 Eur.

45. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nustatė pirmosiose varžytynėse pradinę turto kainą 1 380 000 Eur plus PVM, t. y. lygią 2015 m. liepos 7 d. atlikto vertinimo apskaičiuotai turto vertei;

antrosiose varžytynėse pradinė turto kaina mažinama iki 1 311 000 Eur plus PVM; turto nepardavus, kaina mažinama tolesnėse varžytynėse.

46. Teismų nustatyta turto pardavimo kaina (1 380 000 Eur plus PVM) neprieštarauja CPK 718 straipsnyje nustatytam pradinės kainos nustatymo pirmą kartą rengiamose varžytynėse kriterijui – 80 proc. CPK 681 straipsnyje nurodyta tvarka nustatytos kainos (rinkos kainos). Teismų nustatyta pradinė pardavimo varžytynėse kaina nepažeidžia kreditorių interesų dėl to, kad viešųjų varžytynių esmė yra parduoti turtą už kuo didesnę kainą. Jei turtas nebus parduotas, jis bus parduodamas už pasiūlytą mažesnę kainą vykdant teismo nustatytą pardavimo iš varžytynių tvarką.

47. Byloje nėra pagrįstų įrodymų, kad įkeistą turtą galima parduoti brangiau, negu siūlo hipotekos kreditorė AB „Swedbank“, kuri siūlo ir nustatyti turto pardavimo tvarką. Tokių įrodymų nepateikė, jų kasaciniame skunde nenurodė ir kreditorė V. V. Todėl turto pardavimas už hipotekos kreditorės siūlomą ir teismų nustatytą kainą nepažeidžia nehipotekos kreditorių teisėtų interesų ir neprieštarauja ĮBĮ normų reikalavimams. Be to, turto nepardavus už teismo nustatytą kainą ir nustatyta tvarka, kreditorių susirinkimui išlieka teisė spręsti dėl jo likimo ĮBĮ normų nustatyta tvarka.

48. Teisėjų kolegija atmeta kaip nepagrįstus kasacinio skundo argumentus, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai, naikindami kreditorių susirinkimo nutarimą ir nustatydami įkeisto turto kainą ir pardavimo tvarką, netinkamai taikė ĮBĮ normas. Konstatuotina, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų priimti procesiniai sprendimai ir juose išdėstytos išvados atitinka nutartyje aptartas ĮBĮ normas ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos išaiškinimus. Kasacinio skundo argumentai nesudaro CPK 346 straipsnyje nurodytų pagrindų keisti arba naikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį (CPK 359 straipsnio 3 dalis), todėl ji paliktina nepakeista.

49. Teisėjų kolegija nepasisako dėl pirmosios instancijos teismo nutarties dalies, kuria panaikintas kreditorių susirinkimo nutarimas dėl papildomų lėšų skyrimo teisinei pagalbai apmokėti, ir apeliacinės instancijos teismo nutarties dalies, kuria ši pirmosios instancijos teismo nutarties dalis palikta nepanaikinta, nes, nors kasaciniu skundu ir prašoma naikinti visas teismų nutartis, tačiau dėl šios nutarčių dalies neteisėtumo kasaciniame skunde nepateikta argumentų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50. Kasaciniame teisme patirta 3,68 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 12 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Netenkinus kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš trečiojo asmens V. V. (CPK 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 96 straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Lietuvos apeliacinio teismo 2016 m. gruodžio 7 d. nutartį palikti nepakeistą.

Priteisti iš trečiojo asmens V. V. valstybei 3,68 Eur (tris Eur 68 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Janina Januškienė

Egidijus Laužikas

Vincas Verseckas